

9.
SINIF

ADI VE SOYADI :
SINIFI/ŞUBESİ :
ÖĞRENCİ NUMARASI :

HAZIRBULUNUŞLUK UYGULAMASI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

1. I. Sorunların çözülebilmesi için bana karşı açık davranmalısın.
II. Şirketin bütçe açığı gittikçe artıyormuş.
III. Açık pencerenin önünde saatlerce dertleştik.
IV. Ömrüm boyunca her konuda açık konuştum.

“Açık” sözcüğü numaralanmış cümlelerin hangilerinde zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) I ve III. B) I ve IV.
C) II ve III. D) II ve IV.
E) III ve IV.

2. Kalk arkadaş, gidelim!

I II
Dolaşalım, gezelim!
III
Yollar bizden bir izdir,
Ne duysak sesimizdir,
IV
Hiç şaşmayan bir saat
Gibi işler tabiat,
V
Uyarak kalbimize.

Bu dizelerde numaralanmış fiillerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. fiil, durum fiilidir.
B) II. fiil, basit yapıdır.
C) III. fiil, istek kipi ile çekimlenmiştir.
D) IV. fiil, 3. çoğul şahıs eki almıştır.
E) V. fiil, haber kipi ile çekimlenmiştir.

3. Tamlayanın ilgi eki (-in), tamlananın iyelik eki (-i) aldığı isim tamlamalarına “belirtili isim tamlaması” denir. Tamlayanın ilgi eki (-in) almayıp tamlananın iyelik eki (-i) aldığı tamlamalara ise “belirtisiz isim tamlaması” denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerden hangisinde belirtisiz isim tamlaması kullanılmıştır?

- A) Oyun odası, çocukları çok heyecanlandırdı.
B) Derenin şırlıtısı bütün vadiyi sarmıştı.
C) Havanın sıcaklığı bir anda düştü.
D) Yolun sonu görünmeye başladı.
E) Güneşin ışıltısı gözlerimizi kamaştırıyordu.

4. I. Agatha Christie ise dünyanın en uzun sergilenen oyunu *Fare Kapanı*'nı onlardan biraz daha gençken kaleme almıştır.
II. Jessica Tandy, en iyi kadın oyuncu Oscar Ödülü'nü seksen yaşındayken almış.
III. İlerleyen yaşlarında çok önemli başarılarla imza atan insan sayısı hiç de az değil.
IV. Kırklı, ellili yaşlara tükenmiş ruh hâliyle giren kişileri bir de şimdi düşünün.
V. Benjamin Franklin de çift merceklî gözlüğü yetmiş sekiz yaşında icat etmişti.

Numaralanmış cümleler mantık akışına göre sıralandığında doğru sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

- A) II - III - I - V - IV
B) II - III - IV - I - V
C) III - II - I - V - IV
D) III - II - V - I - IV
E) III - IV - I - II - V

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

5. “Bu, şu, o” sözcükleri bir ismin yerini tutarsa işaret zamiri, bir isimden önce kullanılıp o ismi belirtirse işaret sıfatı olur.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “şu” sözcüğü zamir görevinde kullanılmıştır?

- A) Sana en yakışan elbise şu oldu.
B) Şu çiçekleri balkona götürelim.
C) Ablam şu apartmanda oturuyor.
D) Yarına kadar şu işleri bitirmeliyiz.
E) Şu defteri bana uzatabilir misin?

6. “ile” sözcüğü hem edat hem de bağlaç olarak kullanılabilir. Bir cümledeki “ile” sözcüğü yerine “ve” bağlacı getirildiğinde cümlenin anlamı bozulmuyorsa “ile” bağlaçtır, aksi takdirde edattır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde “ile” sözcüğü edat görevinde kullanılmıştır?

- A) Dolap ile masayı mağazadan satın aldık.
B) Misafirlerin gelmeleri ile gitmeleri bir oldu.
C) Leyla ile Mecnun’un hikâyesini biliyor musunuz?
D) Akşamüstü annesi ile babası, durumunu sormuş.
E) Bana bir süvari ile haber gönderdiler.

7. Yaz günü sıcağın bunalan çocuk, babasıyla
I
deniz kenarına gidip kendisini serin sulara bır-
II III
raktı. Nefesini tutup denizin derinliklerine dal-
IV
dı. Hava kararmaya başlayınca sudan çıktı. O
sırada annesi geldi. Elinde piknik sepeti vardı.
V

Bu parçada numaralanmış tamlamalardan hangisi sıfat tamlamasıdır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aşağıda büyük harflerin kullanıldığı yerlerle ilgili bazı kurallar verilmiştir:

* Yer adları (kıta, bölge, il, ilçe, semt vb.) büyük harfle başlar.

Uyarı: Özel ada dâhil olmayıp tamlama kuran şehir, il, ilçe, belde vb. sözcükler küçük harfle başlar.

* Yer adlarındaki ilk isimden sonra gelen ve deniz, nehir, göl, dağ, boğaz vb. tür bildiren ikinci isimler büyük harfle başlar.

* Yer, millet ve kişi adlarıyla kurulan birleşik kelimelerde sadece özel adlar büyük harfle başlar.

Bu kurallara göre,

- I. Dedem, geçen yıl bana bembeyaz bir Van kedisi almıştı.
II. Türkiye’nin en önemli ulaşım noktalarından biri de Zigana geçididir.
III. Marmaris’te bulunan Selimiye Köyü ziyaretçi akınına uğruyor.
IV. Yarın akşam İç Anadolu’nun kuzey kesimlerinde yağış bekleniyor.

cümlelerinin hangilerinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I ve II. B) I ve IV.
C) II ve III. D) III ve IV.
E) I, II ve III

9. Millî ve manevî değerlere bağlı bir sanatçı olan Yavuz Bülent Bakiler, geleneksel şiir anlayışının öz ve şekil özelliklerini kendi şiir potasında eriterek yolunu çizmiştir.

Bu cümledeki altı çizili söz grubuyla anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Çalışkanlık
B) Özgünlük
C) Etkileyicilik
D) Gerçekçilik
E) Kararlılık

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

10 ve 11. soruyu aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Dede Korkut Kitabı; atasözü, deyim, ağıt vb. sözlü ürünlerin yanı sıra Türk gelenek ve inanışlarına da yer verilen hikâyelerden oluşan zengin bir kaynaktır. 15. yüzyılda yazıya geçirilen ve bugün Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan'ı kapsayan geniş bir bölgede "Dede Korkut veya Korkut Ata" olarak tanınan bilge kişilik etrafında oluşan hikâyeler, edebiyatımızın en özgün eserlerindedir. Kitapta on iki hikâye vardır. Destandan halk hikâyesine geçiş niteliği gösteren bu hikâyelerin en önemli özelliklerinden biri, şiirsel anlatıma sahip olmasıdır. Kahramanlıkların efsanevi unsurlarla birlikte anlatıldığı hikâyelerde Dede Korkut, zaman zaman ortaya çıkar ve bilge bir kişi olarak kurguya katkıda bulunur. İşte geleneğimizin bu eşsiz eseri, "Dede Korkut (Korkut Ata) Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği" adıyla Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan'ın ortak başvurusu sonucu 28 Kasım 2018'de UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'ne kabul edilmiştir.

10. Bu metinden Dede Korkut hikâyeleri ile ilgili,

- I. Dede Korkut tarafından kaleme alınmıştır.
- II. Gerçek ve olağanüstü olaylar birlikte anlatılmıştır.
- III. Türk kültürünün zenginliklerini gösteren önemli bir kaynaktır.
- IV. Halk hikâyelerinin oluşumuyla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

- A) I ve II.
- B) I ve IV.
- C) II ve III.
- D) III ve IV.
- E) I, II ve III.

11. Bu metinde iki nokta (:) aşağıdaki işlevlerinden hangisiyle kullanılmıştır?

- A) Karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişiyi belirten sözlerden sonra kullanılır.
- B) Edebî eserlerde konuşma bölümünden önceki ifadenin sonunda kullanılır.
- C) Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak cümle veya ifadelerin sonuna konur.
- D) Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümle veya ifadelerin sonuna konur.
- E) Ses bilgisinde uzun ünlüyü göstermek için kullanılır.

12. Dilin temel işlevlerinden biri, kültürel değerleri kuşaktan kuşağa aktarmasıdır.

Aşağıdaki metinlerin hangisi dilin bu işlevini örneklemektedir?

- A) İki yıl önce Ağrı'da başlatılan bir proje kapsamında 155 bin öğrencinin yazılım, kodlama, robotik alanında eğitim alması ve böylece şehrin, bilim ve teknoloji noktasında önemli bir adım atması hedefleniyor.
- B) Eski dönemlerde, eve gelen misafirlerin ayakkabıları, ayakkabının burnu evin kapısını gösterir şekilde düzeltilirdi. Böylece misafirler, ayakkabılarını yüzleri eve dönük şekilde giyerlerdi. Bu geleneğin amacı, misafire "Tekrar buyurun." mesajını vermektir.
- C) Her yolculuk, pek çok merakı da peşinden sürükler. Bir de ilk kez yolculuk yapıyorsanız varacağınız yerle aranızdaki mesafe, yaramaz bir çocuğa dönüşür. Çabucak varma arzusu arttıkça içiniz daralır, uzadıkça uzar yol.
- D) Delikanlılar kazma küreğe sarıldılar. Gediği toprakla doldurup suyu tuttular. Bu sırada yağmur hızlandı. Büyük Menderes Nehri, hücum etmeye hazırlanır gibi sessiz sedasız bekliyordu sanki.
- E) Bu ovadaki uyuz ağaçlı, kül yığınına benzeyen köylerde insanlar parça parça elleri, yanık derili yüzleri, kenarları çok kırışık gözleriyle çalışarak inatçı topraktan bir lokma ekmek söküp almaya uğraşırlar.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

13. Çocuk edebiyatı ilgimi çekiyor. Bu türün içinde kendimi rahat hissediyorum. Az sözcükle çok şey anlatabiliyorum. Çocuk kitaplarının öncelikle çocuklar için yazıldığını biliyorum ama ben yetişkinlere de hitap ettiğimi hissediyorum bu kitaplarla. Beni özgürleştiriyor çocuklar için yazmak.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine karşılık söylenmiş olabilir?

- A) Çocuk kitaplarının çocukların gelişimi üzerindeki etkileri nelerdir?
- B) Çocuklara yönelik eserler vermenizin nedeni nedir?
- C) Çocuk edebiyatını diğer türlerden ayıran özellikler nelerdir?
- D) Çocuk edebiyatını geliştirmek için neler yapılmalıdır?
- E) Çocuklara yönelik eserler vermenin zorlukları nelerdir?

14. Yaşar Kemal'in eserlerini okurken sayfalar arasında bir esintinin varlığını sürekli hissederim. Sözcükleri devindirip kanatlandıran, sürükleyici, çiçek kokularıyla yüklü, oksijeni bol bir esinti... Düşünüyorum; nereden geliyor, nasıl oluşuyor bu esinti? Romanlarının hamurunu şiirin teknesinde karmasından diyor içimdeki ses bana. Çünkü biliyorum ki sadece şair ruhlu romancıların harcıdır uzun uzun cümlelerle ahenk oluşturmak, konuyu bir ezgiyle okuyucuya fısıldamak.

Bu parçadaki altı çizili sözle Yaşar Kemal'in hangi özelliği vurgulanmaktadır?

- A) Farklı türlerde eserler vermesi
- B) Sürükleyici romanlar yazması
- C) Şiirlerinde sade bir dil kullanması
- D) Romanlarında şiire yer vermesi
- E) Şiirsel bir üslubunun olması

15. İstanbul'u ilk gördüğünde bütün Anadolu çocukları gibi şaşır kaldı. Orman gibi minareler, dağ tepesi gibi kubbeler, kat kat yapılar ve bunca insan. Yakında bu şehir denize batır diye düşündü. Öyle ya bunca ağırlığı ufucuk kara parçası nasıl çeker? Ne yana baksan deniz. Hele Sarayburnu'nda öyle yüksek yapılar, öyle kalın duvarlar var ki bayağı korktu. "Bunları yapan ustalar denizi hiç düşünmemişler." dedi Mehmet kendi kendine. "Hep buraya yapacağınıza biraz da bizim oralara yapsanıza hey ustalar!"

Bu metinde aşağıdaki yapı unsurlarından hangisi belirgin değildir?

- A) Mekân
- B) Olay / Durum
- C) Kişi
- D) Zaman
- E) Anlatıcı

16. Cam, doğada kendiliğinden oluşabilir. Kulağa biraz garip geliyor belki ama gerçekten de öyle. Bir yanardağ patlamasında sıvı hâldeki bazı lavlar donduğunda siyah bir cama dönüşür. Bir yere yıldırım düştüğünde eriyen kum taneleri cam olur. Gök taşları da cam üretir. Atmosferden geçip yeryüzüne çarpan bir gök taşı, anında kayaları eritir ve çarpmanın etkisiyle havaya saçılan bu kaya parçaları yere cam olarak iner.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden yararlanılmıştır?

- A) Tanık gösterme
- B) Sayısal verilerden yararlanma
- C) Benzetme
- D) Tanımlama
- E) Örnekleme

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

17. Aşağıdaki dizelerden hangisinde hem benzetme hem de kişileştirme sanatı vardır?

- A) Menekşe koştu dağa dertlerini anlattı
Bu sitemli sözleri koca dağı ağlattı
- B) Yaşlı deniz kimsesiz bir çocuk gibi hüznü
Kıyısına gelmeyen dostlarını özlüyor
- C) Sen bir ceylan olsan ben de bir avcı
Avlasam çöllerde saz ile seni
- D) Bana derler gam yükünü sen götür
Benim yük götürür dermanım mı var
- E) Uyandı doğa sabah sabah, dedi ki
Sizin için varım, varım sizin için

18. İnsan, “Ben seni yenerim, sana haddini bildiririm.” mantığından uzak durup “Seninle anlaşabiliriz.” düşüncesine uygun davranışlar sergilemelidir. Bu tavır, kavgaya niyetli kişileri bile yumuşatır.

Aşağıdakilerden hangisi bu metnin ana fikrine en yakındır?

- A) Bazı insanlar en sevdiği tarafının ne olduğu sorulduğunda, kendisi hakkında olumlu bir düşünceye sahip olmadığı için donup kalır. Hâlbuki insan, olumsuz yönlerini bildiği kadar olumlu yönlerini de bilmelidir.
- B) Bir adam, kralı evine davet etmiş. Fakat misafirine o kadar laubali davranmış, o kadar lezzetsiz yemekler ikram etmiş ki kralın canı sıkılmış. Evden çıkarken adama “Teşekkür ederim ama bu kadar sıkı dost olduğumuzu bilmiyordum!” demiş.
- C) Üç dili ana dili gibi konuşan Barış Manço pek çok dile de gazetelerini okuyabilecek kadar hâkimdi. Onun sürekli kullandığı bir cümle vardı: “İnsanın hayatta öğrenmesi gereken tek dil, tatlı dildir.”
- D) Başkalarındaki kusurları görmekle, kendi kusurlarınızın da farkına varmış olursunuz. Bunları görmek, kendinizi düzeltmeniz konusunda yol gösterici olacaktır.
- E) Bazı insanlara ne kadar tatlı dille konuşulursa konuşulsun söylenenler işe yaramaz. Bu olumsuz durumla çok sık karşılaşan insanlar, bir süre sonra durumu kabul etmek zorunda kalırlar.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

19.

OKUR GÖRÜŞÜ

Merhaba, derginizi iki senedir severek okuyorum. Her yeni sayınızı heyecanla bekliyorum. Bulmacaları çözüp hemen gönderiyorum. Bu sayede iki kez hediye kazandım. Çok güzel konular işliyorsunuz fakat bir konuda eleştirim var: Dergide yer alan yazılarda “Çok mu önemli sınırlar, kalp eğer kuşatılmış ise?” gibi devrik cümleler bulunuyor. Belki siz bunu yazılar daha etkileyici olsun diye yapıyorsunuz ama böyle cümleler arka arkaya gelince yazıyı anlamak zorlaşıyor.

EDİTÖRÜN CEVABI

Öncelikle ilgili bir okur olduğunuz için size teşekkür ederiz. Fakat bir konuyu belirtmekte fayda var. Bazen cümlelerde vurgu yapmak için bazı kelimeler ve soru kalıpları öne çekilebilir. Siz de devrik cümleleri düz hâle çevirerek beyin jimnastiği yapmış olursunuz. Çünkü en az yazar kadar okur da yazıyı anlamak için gayret sarf etmeli. Diğer türlü, okuru tembelleştirmek olur.

Bu metinlerden aşağıdakilerin hangisi çıkarılamaz?

- A) Okur, yayımlanan yazıların anlaşılır olması gerektiğini düşünmektedir.
- B) Editör, okurlarının görüşlerini ciddiye almaktadır.
- C) Okur, derginin son zamanlardaki değişiminden memnun değildir.
- D) Editör, okurun eleştirisine gerekçelerini sunarak cevap vermiştir.
- E) Okur, dergide işlenen konuları beğenmektedir.

20.

Haldun Taner'in *Fazilet Eczanesi* adlı eserini lise yıllarımda izlemiştim. Üç perdelik bu eser için sahnenin büyük bölümüne kurulan eczane dekorunu ve oyuncuların üstün performanslarının tüm seyirciler tarafından ayakta alkışlanmasını hiç unutamıyorum.

Bu parçada sözü edilen eserin türü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Gezi yazısı
- B) Masal
- C) Hikâye
- D) Biyografi
- E) Tiyatro